

Zaključci Vijeća od 20. svibnja 2014. o učinkovitom obrazovanju nastavnika ⁽¹⁾

(2014/C 183/05)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

PODSJEĆAJUĆI NA POLITIČKU POZADINU OVOG PROBLEMA KOJA JE NAVEDENA U PRILOGU OVIM ZAKLJUČCIMA,

SMATRA DA:

1. Opće je prihvaćeno da je visokokvalitetno poučavanje jedan od ključnih čimbenika u postizanju uspješnih ishoda učenja razvojem znanja, vještina, stavova i vrijednosti koji su polaznicima potrebni kako bi ostvarili svoj puni potencijal i kao pojedinci i kao aktivni članovi društva i radne snage.
2. U svijetu koji se brzo mijenja razvija se i uloga nastavnika, kao i očekivanja od njih, kako se suočavaju s izazovima potreba za novim vještinama, brzog tehnološkog razvoja, sve veće socijalne i kulturne raznolikosti te s potrebom za poučavanjem prilagođenim individualnim potrebama i posebnim obrazovnim potrebama.
3. Edukatori nastavnika imaju ključnu ulogu u održavanju i poboljšavanju kvalitete obrazovne radne snage. Pružanje visokokvalitetnog inicijalnog obrazovanja nastavnika, sustavne podrške na početku karijere („uvođenje”) i trajnog stručnog usavršavanja značajan je čimbenik u privlačenju odgovarajućih kandidata u profesiju i osiguravanju da nastavnici posjeduju i održavaju relevantne kompetencije koje su im potrebne kako bi bili učinkoviti u suvremenim učionicama.
4. Usavršavanje programâ obrazovanja nastavnika i procesâ angažiranja zahtijeva prethodno utvrđivanje profesionalnih kompetencija koje su nastavnicima potrebne u različitim fazama njihove karijere. Okviri profesionalnih kompetencija mogu se koristiti za podizanje standarda kvalitete definiranjem znanja, vještina i stavova koje bi nastavnici, uključujući one u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i obrazovanja odraslih, trebali posjedovati ili steći. Slično tomu, koristi od takvih okvira mogu imati edukatori nastavnika koji nastavnike pripremaju za preuzimanje njihovih zadaća.

UVAŽAVA DA:

1. Nije rijetkost danovi nastavnici profesiju prerano napuste, a ta pojava može rezultirati znatnim gubitkom ne samo za uključene pojedince nego i za sustav u cjelini. Programi inicijalnog obrazovanja nastavnika koji od samog početka nastavnike pripremaju na odgovarajući način, zajedno s mjerama uvođenja, mentorstvom i većim uvažavanjem osobne i profesionalne dobrobiti nastavnika mogu pomoći popraviti to stanje.
2. Obrazovanje nastavnika trebalo bi promatrati kao sastavni dio šireg političkog cilja povećanja atraktivnosti i kvalitete profesije. Za to su potrebne odgovarajuće politike odabira, angažmana i zadržavanja, učinkovito inicijalno obrazovanje nastavnika, podrška na početku karijere, profesionalno učenje i usavršavanje koji se protežu kroz cijelu karijeru, pedagoške povratne informacije i poticaje za nastavnike.
3. Programi obrazovanja nastavnika, bez obzira na to jesu li usmjereni na buduće nastavnike prije početka karijere ili na već aktivne nastavnike u kontekstu trajnog stručnog usavršavanja, trebali bi biti dovoljno fleksibilni kako bi reagirali na promjene u poučavanju i učenju. Trebali bi se naslanjati na iskustvo nastavnika i nastojati razviti međudisciplinarni i suradnički pristupe kako bi obrazovne institucije i nastavnici suradnju s relevantnim dionicima kao što su kolege, roditelji i poslodavci smatrali dijelom svojih zadaća.

⁽¹⁾ Za potrebe ovog teksta pojam *nastavnik* obuhvaća školske nastavnike, nastavnike i osposobljavalatelje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, kao i edukatore odraslih.

Pojmom *edukator nastavnika* opisuju se svi oni koji aktivno olakšavaju formalno učenje studenata nastavničkih studija i nastavnika kako na razini inicijalnog obrazovanja nastavnika, tako i na razini trajnog stručnog usavršavanja.

4. Zbog brzog širenja digitalnih alata za učenje i otvorenih obrazovnih resursa postaje potrebno da ih nastavnici razumiju u dovoljnoj mjeri kako bi mogli razviti relevantne digitalne kompetencije te se tim novim resursima učinkovito i na odgovarajući način služiti u poučavanju. Ti novi alati k tome mogu doprinijeti osiguravanju jednakog pristupa visokokvalitetnom obrazovanju za sve.

SLAŽE SE DA:

1. Inicijalno obrazovanje nastavnika trebalo bi budućim nastavnicima pružiti temeljne kompetencije potrebne za izvođenje visokokvalitetnog poučavanja te povećati motivaciju za stjecanje i ažuriranje kompetencija tijekom cijele karijere. Uzimajući u obzir nacionalne kontekste, ono ne bi trebalo uključivati samo poznavanje materije nastavnog predmeta i pedagoške kompetencije pojačane integriranim razdobljima praktičnog iskustva u nastavi, nego i potaknuti samoanalizu i suradnju, prilagođavanje multikulturnim razredima te prihvaćanje rukovodećih uloga.
2. Specifična pitanja kojima bi se u programima obrazovanja nastavnika trebalo posvetiti više pozornosti uključuju učinkovite metode pomoći polaznicima u stjecanju prenosivih kompetencija poput digitalne pismenosti, tehnika učenja, poduzetništva, kreativnog i kritičkog razmišljanja, te u jačanju jezičnih kompetencija. Pozornost bi također trebalo posvetiti učinkovitim načinima pružanja potpore različitim skupinama polaznika, uključujući polaznike s posebnim potrebama i/ili one u nepovoljnom položaju.
3. Inicijalno obrazovanje nastavnika moglo bi imati koristi od mehanizama osiguravanja kvalitete i redovitih revizija, s naglaskom na ostvarivanju traženih ishoda učenja, na kvaliteti i odgovarajućoj dužini praktičnog iskustva te osiguravanju relevantnosti poučavanja.
4. Institucije visokog obrazovanja koje pružaju inicijalno obrazovanje nastavnika moglo bi se ojačati kao čvorišta obrazovanja kako nastavnika tako i edukatora nastavnika te za provođenje istraživanja o razvoju nastavničkih kompetencija i učinkovitim metodama poučavanja i učenja.
5. Dijalog i partnerstvo između pružatelja obrazovanja nastavnika i obrazovnih institucija, kao i s predstavnicima tržišta rada i zajednice, može biti izvor korisnih uvida i ideja pri osmišljavanju i izvođenju programa obrazovanja nastavnika. Takva partnerstva također mogu doprinijeti promicanju usklađenijeg pristupa kvalifikacijama, standardima kompetencija i odgovarajućem pružanju osposobljavanja, posebno u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te obrazovanja odraslih.
6. I inicijalno obrazovanje odraslih i trajno stručno usavršavanje nastavnika trebalo bi se temeljiti na pouzdanim pedagoškim istraživanjima te primjenjivati metode obrazovanja odraslih koje se temelje na zajednicama prakse, učenju putem interneta i uzajamnom učenju. Nastavnicima bi trebali osigurati da redovito imaju priliku za ažuriranje poznavanja materije nastavnog predmeta te za dobivanje potpore i osposobljavanja o učinkovitim i inovativnim oblicima poučavanja koji uključuju one koji se temelje na novim tehnologijama.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA, UZ UVAŽAVANJE SUPSIDIJARNOSTI I INSTITUCIONALNE AUTONOMIJE TE U SKLADU S NACIONALNIM OKOLNOSTIMA:

1. Nastoje osigurati da programi inicijalnog obrazovanja nastavnika budućim nastavnicima pružaju prilike za stjecanje svih relevantnih kompetencija koje su im potrebne za uspješan početak karijere.
2. Promiču razvoj sveobuhvatnih okvira profesionalnih kompetencija za nastavnike⁽¹⁾, koji definiraju kompetencije i kvalitete koje se od njih očekuju u različitim fazama karijere ili u različitim nastavnim situacijama. Takvi bi okviri trebali biti dovoljno fleksibilni da reagiraju na promjenjive potrebe i o njima bi se trebalo raspravljati u suradnji s relevantnim dionicima.
3. Slično tomu, potiču upostavljanje okvira profesionalnih kompetencija za edukatore nastavnika, koji određuju kompetencije koje su im potrebne i istovremeno jačaju suradnju i razmjenu praksi kolega te razvijaju područja kao što je mentorstvo novih nastavnika koje se odvija u školi.
4. Dalje istraže potencijal pojačane suradnje, partnerstava i umrežavanja sa širokim rasponom dionika u osmišljavanju programa obrazovanja nastavnika.

⁽¹⁾ Oslanjajući se na izvješće bivše tematske radne skupine o stručnom usavršavanju nastavnika iz srpnja 2013. (Podupiranje razvoja kompetencija nastavnika za bolje ishode učenja).

5. Promiču učinkovito digitalno poučavanje i učenje osiguravanjem da edukatori nastavnika i sami nastavnici steknu dostatnu razinu digitalnih vještina te nauče pomagati polaznicima u mudrom i sigurnom korištenju digitalnim resursima te bolje upravljati individualnim procesima učenja, pomoću ažuriranih programa obrazovanja nastavnika i poboljšanog pristupa kvalitetnim otvorenim obrazovnim resursima i služenja njima
6. Iskoriste mogućnosti financiranja iz instrumenata EU-a, kao što je program *Erasmus+* te, prema potrebi, Europski socijalni fond, za:
 - i. podupiranje politika država članica kojima je cilj unapređivanje kvalitete inicijalnog obrazovanja nastavnika i trajnog stručnog usavršavanja nastavnika te
 - ii. promicanje mobilnosti budućih nastavnika, nastavnog osoblja i edukatora nastavnika, kao i poticanje strateških partnerstava, eksperimentiranja u politikama i projekata o obrazovanju nastavnika okrenutih budućnosti, posebno s ciljem omogućivanja testiranja novih metodologija i provedbe okvira kompetencija.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I KOMISIJU DA:

1. U najboljoj mjeri iskoriste strukture strateškog okvira *ET 2020.* u sklopu otvorene metode koordinacije kako bi osnažili kreiranje politika koje se temelje na činjenicama, te kako bi razvili i širili uspješne političke prakse o:
 - učinkovitim programima obrazovanja nastavnika, s fokusom na inicijalnom obrazovanju nastavnika i načinima bavljenja suradničkim pristupima poučavanju;
 - stručnom usavršavanju osposobljavatelja u tvrtkama, s obzirom na njihovu ključnu ulogu u provedbi visokokvalitetnih naukovanja i drugih oblika praktičnog učenja kroz rad;
 - povećanju relevantnosti kurikulumâ za obrazovanje nastavnika i profesionalnih vještina nastavnika i osposobljavatelja, prema potrebi blisko surađujući s poslodavcima, što uključuje poduzeća.
2. Iskoriste rezultate relevantnih studija i istraživanja, kao što je *TALIS 2013* ⁽¹⁾, kako bi se pozabavili političkim implikacijama koje stavovi i mišljenja nastavnika i školskih rukovodstava imaju na obrazovanje nastavnika.
3. Istraživanjima utvrde primjere najučinkovitijih metoda i praksi pomoću kojih nastavnici polaznicima mogu pomoći u učinkovitom upravljanju učenjem u današnjim višedimenzionalnim okružjima za učenje.

POZIVA KOMISIJU DA:

1. Uspostavi zajednice nastavnika, posebno budućih i nedavno angažiranih nastavnika, služeći se postojećim europskim platformama za nastavnike kao što je *eTwinning*, s ciljem daljnjeg razvoja suradnje među kolegama u području praksi poučavanja diljem EU-a.
2. Podupre suradnju s partnerima, mrežama i organizacijama koji mogu ponuditi iskustvo i znanje u osmišljavanju učinkovitih programa obrazovanja nastavnika, posebno programa inicijalnog obrazovanja.

⁽¹⁾ OECD-ovo Međunarodno istraživanje o poučavanju i učenju.

PRILOG

Politička pozadina

1. Članci 165. i 166. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.
2. Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje ⁽¹⁾.
3. Zaključci Vijeća i predstavnika vlada država članica koji su se sastali unutar Vijeća od 15. studenoga 2007. o poboljšanju kvalitete obrazovanja nastavnika ⁽²⁾.
4. Zaključci Vijeća od 12. svibnja 2009. o uspostavi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja za razdoblje do 2020. (ET 2020).
5. Zaključci Vijeća od 26. studenoga 2009. o stručnom usavršavanju nastavnika i školskih rukovodstava ⁽³⁾.
6. Izjava iz Brugesia od 7. prosinca 2010. te zaključci Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji se sastaju unutar Vijeća, o prioritetima za pojačanu europsku suradnju u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za razdoblje 2011. – 2020. ⁽⁴⁾
7. Rezolucija Vijeća od 28. studenoga 2011. o obnovljenom europskom programu za obrazovanje odraslih ⁽⁵⁾.
8. Zaključci Vijeća od 26. studenoga 2012. o obrazovanju i osposobljavanju unutar strategije Europa 2020. – doprinos obrazovanja i osposobljavanja gospodarskom oporavku, rastu i radnim mjestima ⁽⁶⁾.
9. Zaključci Vijeća od 15. veljače 2013. o ulaganju u obrazovanje i osposobljavanje, kao odgovor na *Promišljanje obrazovnih aktivnosti: Ulaganje u vještine za bolje socijalne i ekonomske učinke* te na *Godišnju analizu rasta 2013.* ⁽⁷⁾
10. Zaključci Vijeća od 25. studenoga 2013. o učinkovitom vodstvu u obrazovanju ⁽⁸⁾.
11. Uredba (EU) br. 1288/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi programa Erasmus+: programa Unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport ⁽⁹⁾.
12. Zaključci Vijeća od 24. veljače 2014. o učinkovitom i inovativnom obrazovanju i osposobljavanju s ciljem ulaganja u vještine – podrška europskom semestru za 2014. ⁽¹⁰⁾

Ostali dokumenti

1. Komunikacija Komisije od 20. studenoga 2012. o *Promišljanju obrazovnih aktivnosti: Ulaganje u vještine za bolje socijalne i ekonomske učinke*.
2. Izvješće Eurydicea iz 2013. pod naslovom *Ključni podaci o nastavnicima i ravnateljima škola u Europi*.

⁽¹⁾ SL L 394, 30.12.2006., str. 10.

⁽²⁾ SL C 300, 12.12.2007., str. 6.

⁽³⁾ SL C 302, 12.12.2009., str. 6.

⁽⁴⁾ SL C 324, 1.12.2010., str. 5.

⁽⁵⁾ SL C 372, 20.12.2011., str. 1.

⁽⁶⁾ SL C 393, 19.12.2012., str. 5.

⁽⁷⁾ SL C 64, 5.3.2013., str. 5.

⁽⁸⁾ SL C 30, 1.2.2014., str. 2.

⁽⁹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 50.

⁽¹⁰⁾ SL C 62, 4.3.2014., str. 4.